ఇదిగో నీ ఉత్తరం

- తెన్నేటి సుధ
HYDERABAD, AP

ఉద్యాన వనమంతటా ఒయ్యారాలొలికిస్తూంది, సోయగాల ప్రకృతికన్య.

చల్లగావీచే పిల్లగాలుల్లో పరవశిస్తోంది. విరబూసిన పూవులలో చిరునవ్వులు చిందుతోంది.

మేఘాలావరించిన ఆకాశం తనకోసం నిరీక్షించి నీరసించిపోయిన తన 'పద్మిని' మాటైనా తలచలేదు-వదమటికొంద మాటైనాడు, రవి. తెలియకుండానే సంజచీకటులలుముకుంటున్నాయి. అక్కడక్కడ మిగిలిపోయినపిట్టలు గుంపులుకట్టి గూళ్ళుచేరే ఆరాటంలో మసకరేఖల్లా మబ్బుల్లో కదుల్తున్నాయి.

ఎప్పటినుంచి కూర్చున్నాడో, అంతులేని తీయని తలపులలో, ఎద పొంగే ప్రియురాలి వలపుల్లో, ఆదమరచి ఆ యువకుడు! చల్లగా పైన బడిన వానబిందువులతో ఈ లోకంలోకి వచ్చాడు. అతని తనువు పులకరించింది.

లైట్లు వెలిగాయి. ఆ పూలదొంతరల విలాసంలో అతనికి రాధాదేవి దరహాసం స్ఫురిస్తుంది, ఆ చల్లనిజల్లు రాధ స్పర్శలాగా మరపిస్తోంది. అంతా రాధామయంగా ఉంది, కానీ రాదలేదు. సన్నిధిలో! "ఎందుకీ తొందర? నేడోరేపో రాధ నీ సొత్తే కాబోతూందికదూ" అని హృదయం చిలిపిగా నవ్వింది. చుట్టూచూచి పగటికలలు చాలిస్తూ ముందడుగు వేశాడు కిశోర్. గాలికి ఎగిరివచ్చి కాబోలు కాలికి ఏదో కాగితం గల గల తాకింది. దృష్టి దానిమీదపడింది. కాళ్ళు నాలుగు అంగలు వేశాయి, ఎందుకో ఆ దీపస్తంభం క్రింద స్పష్టంగా మెరిసిన అక్షరాలు అతణ్ణి ఆకర్షించాయి. మనస్సు వెనక్కి లాగింది. తిరిగివెళ్ళి, ఆ కాగితం వంగిఅందుకున్నాడు. జల్లు పెద్దదవుతోంది, మధ్యలో చిక్కుపడితే? కాగితం జేబులోపెట్టుకుని చకచక ఇంటివైపు నడిచాడు.

ఇంట్లో అడుగుపెట్టాడోలేదో, పెద్దవానమొదలైంది. తువాలుతో తల తుడుచుకుంటూ కుర్చీలో కూలబడ్డాడు. చిన్నపిల్లవాడిలాగా దారిలో కనబడ్డ కాగితం దాచి తెచ్చుకున్నాడు! తన ప్రవర్తనకు తనకే నవ్వు వచ్చింది. కాగితంవిప్పి పారజూచాడు. సంబోధన చూడగానే అది ఒక ప్రేమలేఖ అని అర్థమైపోయింది, కిషోర్‌కి. 'ఛీ'! ఇంకోళ్ళ ప్రేమలేఖలు చదవడమేమిటి? నీచంకాదూ!' అనుకున్నాడు. కానీ, ఆ వ్రాతచూస్తుంటే ఎందుకో తెలియని కుతూహలం అతనిలో ఇనుమడిస్తోంది. ఎవరివీ అక్షరాలు? అనాలోచితంగానే చదవసాగాడు.

''నా సర్వస్వమైన రవీ!

నీకు ఉత్తరం వ్రాయవద్దనే అనుకున్నాను. నువ్వు చదువుతావనే నమ్మకం కూడాలేదు. అయినా వ్రాస్తున్నాను. ఈ క్షణంలో గతమంతా నాకోసమే మరోసారి నెమరువేసుకున్నట్లయినా అవుతుంది. ఒకవేళ ఇది చదివి నా మనస్సు అర్థం చేసుకుంటేనా... ధన్యురాలినే! ఇదినాతుదిలేఖ. ఇక నీకు వ్రాయలేను రవీ..."

ఎవరివి ఈ అక్షరాలు? తనెప్పుడో చూచిన వ్రాతలాగా అనిపిస్తోందే? ఏదో ఆవేదనతో కిశోర్ చేతులు కంపించసాగాయి. మళ్ళీ చదువుతున్నాయతని నేత్రాలు.

"నిన్ను చూసిన తొలిక్షణంలోనే నాహృదయం నీకర్పించుకున్నాను. నిండుమనస్సుతో నిన్నే నమ్మాను. నీదికానిదేముందని, నా తనువుకూడా సమర్పించుకోడానికి సందేహించలేదు....అంతగా నమ్మాను. నీ కన్నుల్లోకి చూస్తూ ఎదపై పవ్వళించి నా జీవితమంతా మల్లెపూల తెప్పల్లో తేలిపోతుందని కలలు కన్నాను. అంతులేని అనురాగాన్నీ, హద్దులేని ప్రేమనీ నీపై పెంచుకున్నాను. నీ సమక్షం దూరమైన ఒక క్షణమైనా యుగంలాగా గడిపాను, నీ దాన్నై నిలకడగా బ్రతుకుబాటపై పయనించాలని ఆరాటపడ్డాను...

"ఆరోజు...రవీ! నీవు మర్చిపోయావేమోగానీ, నేనుమర్చిపోలేదు. ఆవేళ సాయంత్రం ఆరుగంటలు దాటింది. సంజచీకటి పడుతూంది. సినిమానుంచి వస్తున్నాను. అంతదాకా నాకు మీ ఇల్లు తెలియదు.

"ఇంటి గడపలోనుంచుని ఉన్న నువ్వు నన్నుచూచి ఆత్యానందంతో పిల్చావు. నేను సందేహించాను, 'ఎందుకు సందేహిస్తున్నావు?...నా మీద నమ్మకం లేదా?'' అని నువ్వు అడుగుతుంటేకాదనలేకపోయాను...రెండు గంటలు రెండు సెకన్లలా దాటిపోయినై ... ఎవరూ లేని ఏకాంతం యవ్వనం-వేడికోర్కెలు-నీ కళ్ళల్లో తృష్ణ... నాకింకా స్పష్టంగా గుర్తొస్తున్నాయి.రవీ... వివాహం కాలేదు, ఇదితప్పని వారించాను. ... నువ్వు వినలేదు. నా ముఖంలోకి చూస్తూ, 'నన్ను నమ్మలేవా? నిన్ను నేను మోసం చేస్తానా? మనస్సాక్షిగా చెప్తున్నాను. మనిద్దరం ఏనాడో ఒకటైపోయాం ప్రియా...' అంటున్న నిన్ను చూసికరిగిపోయాను. తరువాత సంగతి నీకే తెలుసు ..

"అందరిపాలిటా వరమైన మాతృత్వంనేడు నాకు అభిశాపమైంది. తరువాతతరువాత, ఎంత ప్రయత్నించినా నీ దర్శనభాగ్యమే కరువైంది. నువ్వు ఇల్లు మారావని కూడ తెలిసింది. రెండు నెలలు ఓపిగ్గా నిరీక్షించాను. దేనికైనా హద్దుంది కదూ?—అవివాహితనయి-అందరి దృష్టిలో పతితగా పరిగణించబడే భావిదశను తల్చుకుని కుమిలి ఏడ్చాను... మనశ్శాంతి కరువైపోయింది.

"ఒకనాడు ....ఆ రోజుకూడా ఇంకా నా కళ్ళల్లోమెదుల్తూనేఉంది, రవీ; — వెతుక్కుంటూ నీకోసం వచ్చాను 'అయ్య వస్తారమ్మా. కూచోండి' అంటూ మీ పనివాడు నాకు కుర్చీ తెచ్చివేశాడు. ప్రక్క గదిలోంచి నవ్వుతూ, తుళ్ళుతూ ఎవరో స్త్రీతో మాట్లాడే నీస్వరం వినిపించి ఉలిక్కిపడ్డాను. ఐదునిమిషాల్లో నేను విన్న ఆ ప్రేమ ఘట్టాలు—ఏవేవో ఎన్నెన్నో మాటలు, నా గుండెను చీల్చి వేశాయిరవీ;— ఆగలేక తలుపు కొట్టి పిలిచాను.

"తలుపు తీసి నన్నుచూస్తూనే నీ మొహం ఎర్రబడింది — ఆ భయంకర రూపం నేను వలచిన రవిది కాదు రవీ! 'ఆవిడ' వినకూడదని కాబోలు ముందు వరండాలోకి వచ్చి, సినిమాల్లోవిలన్‌పోజుపెట్టి, 'ఇక్కడికెందుకొచ్చావు?' అన్న మాటలు ఎలా మర్చిపోను? దుఃఖంపెల్లుబికే కంఠంతో, 'రవీ! నీకిదిన్యాయమా? నన్ను పతితను చెయ్యకు—నీ ప్రతిరూపం నాలో పెరుగుతోంది.—' అని విలపించాను.

"ఒకక్షణం నిర్ఘాంతపోయి నిల్చున్నావు-ఆమాటవిని. అంతటితో

పూర్తిగా మారిపోయావు, 'నేను పతితను చెయ్యడమేం? ఈ రెండునెలల్లో పతితవుగా ఎక్కడెక్కడ తిరుగుతున్నావో నీకేతెలియాలి. గుండెలు తీసిన బంటువి కాకపోతే ఎంత ధైర్యంగా వస్తావు?' అంటూ చక్కగా విలన్‌పాత్ర అభినయించి డైలాగ్ చెప్పావు. నిముసంలో నీ బాధ్యత తప్పించుకున్నావు. గుర్తుందా నీకు? నేను అప్పుడు ఒకక్షణం ఆగలేదు. ఒక్కమాటైనా అనలేదు.

"అనేందుకేముంది రవీ; స్త్రీకి కావలసింది మనస్సు. పురుషుడెప్పుడూ వాంఛించేది ఒకటే—శరీరం. ఈ విషవలయం సృష్ట్యాది నుంచీ సాగుతూనే ఉంది. ఈ వలయంలో ఎప్పటికీ స్త్రీయే చిక్కుపడి పోతుంది.

"అందుకే ఏమీఅనలేదు—నాముందు మరోదారి కూడా కనిపించలేదు. నీదారినించీ, నిందపాలు కాబోయే బ్రతుకునుంచీ, నిశ్శబ్దంగా తప్పుకోడానికే నిర్ణయించాను.

"రవీ: ఇప్పటికీ నీ మీద నాకు కోపంలేదు. ఇదంతా నా దురదృష్టమో, స్వయంకృతతాపరాధమో అనుకుంటాను. నేనూ 'భారతనారి'నే కదా!

నిన్ను పెళ్ళిచేసుకుని, అందని లోకాలు అందుకుందామని ఆశలు పెంచుకున్నాను. మన ప్రేమ ఫలంగా ఈ లోకంలోకి తొంగిచూసే పసికందు చిలిపి చేతలు చూస్తూ, ఇద్దరం ఎంతో మురిసిపోతామని కలలు కన్నాను. బ్రతుకుబాటపై జంటగా పయనిస్తామని భావించాను. ఒంటిగానే బ్రతుకుదాటి వెళ్ళిపోతున్నాను.

"ఇంత అఘాయిత్యం చేయడమా అనుకోకు—గుట్టుగా సంసారం చేసుకుంటూ, నలుగురిలో పరువు ప్రతిష్ఠలతో బ్రతికే సామాన్యకుటుంబం నాది. అమ్మ వృద్ధురాలు. నన్నూ, అన్నయ్యనూ తన రెండు కళ్ళుగా పెంచుకుంది. మాపై ఎనలేని ఆశలు నింపుకుంది. ప్రాణంపోయినా సరే మానంతో బ్రతకాలనే పుణ్యజీవి నా అన్న. వాళ్ళిద్దరికీ నా చావు శోకం తెచ్చి పెట్టవచ్చు. కాని నా ఈ దశ నలుగురికి తెలిస్తే, వాళ్ళకి శోకంతో పాటు ఆజీవన కళంకంకూడా తెచ్చిన దాన్నవుతాను. అందుకే గుట్టు చప్పుడుగా నిర్గమిస్తున్నాను. నా తుది కోరిక కూడా అదే. నా విషయం ఎవరికీ తెలియనీయకు.

"చాలా సోది చెప్పాను రవీ: మరోరెండు చివరిమాటలు చెప్పి శాశ్వతంగా నీ జీవితరంగం నుంచి నిష్క్రమిస్తాను. నువ్వయినా హాయిగా సుఖించు — చచ్చే ముందు ఇంత ఉత్తర మెందుకనుకోకు; నేనూ మనిషినే. ఒకసారైనా ఈ అక్షరాలపై దృష్టి పడి 'అయ్యో! పాపం నా మనిషిలాగా బ్రతికింది' అనే సానుభూతి వాక్యం నీ నుంచి ఏదైనా వెలువడుతుందేమో ననే ఆశ—అంతే.

'అనురాగంతోనే సెలవువేడుతున్నాను. ఒకసారి చీదరించుకున్నాక !నీ దగ్గరికి ఇక రాలేను. పుట్టేబిడ్డను లోకములో అవహేళన పాలుచేయడానికి ఒప్పుకోలేను... ఇక ఉకటే గింటే, పరలోకంలోనే మళ్ళీ మన కలయిక. సెలవు.

నీ దానినిగానే వెళ్ళిపోతున్న

నీ 'ఒకనాటి ప్రణయిని'.

ఉత్తరం ముగింపుకు వస్తుంటే, కిశోర్ కళ్ళల్లో అక్షరాలు చెదిరిపోతున్నాయి.. ఎవరివి అక్షరాలు? ఎవరు వ్రాసిందీ ఉత్తరం ..అయ్యో ఎక్కడా పేరులేదే — వణికి పోతున్న చేతుల్తో మళ్ళీ చూశాడు. ఎవరీ ప్రణయిని?—ఎవరీ ప్రణయిని? ఏవరుతల్లీ నువ్వు—ఎలా తెలుస్తుంది?- ఎవరీ చెల్లి?

అతని నోట మాటరాలేదు. పాపం, పెదవుల తడి ఆరిపోయింది. జాలిపడిన కళ్ళే ఆ పెదవులు తడుపుతున్నాయి. అక్షరాల్లోకి చూస్తూ, ఏదో జ్ఞాపకం వచ్చినట్లు అటకపైన కనిపిస్తున్న పాత పుస్తకాలవైపు పరిగెత్తాయి, అతని కళ్ళు. కాని కాళ్ళు పెల్లగిలడం లేదు. సంవత్సరం క్రింద హఠాత్తుగా చనిపోయిన తన ముద్దుచెల్లెలు మంజు గుర్తువస్తోంది, నిశ్చేతనుడై వెనక్కి వ్రాలిపోయాడు కిశోర్!

రెండు రోజులదాకా ఆ ఉత్తరం మళ్ళీ చూడ్డానికి సాహసించలేదు కిశోర్. ఆ రోజు సాయంత్రం ఆఫీసు నుంచి రాగానే సొరుగులోంచి కాగితం తీసి చూస్తూ కూర్చున్నాడు. మౌనంగా, ఒంటరిగా కూర్చున్న ఆతని మనస్సు గతంలోకి పరుగులు తీస్తోంది. ఎన్నెన్నో సంఘటనలు పరంపరలుగా స్మృతిపథంలో మెరుస్తున్నాయి. ఆది ఇన్‌లాండ్ ఉత్తరం దానికి మరో కాగితం పిన్‌చేసి ఉన్నట్లు గమనించాడు కిశోర్. ఇదేమిటి- అని ఆత్రంతోశ్రీపరికించాడు. ఆనాటి దుఃఖాతిరేకంలో మరో కాగితంతో కలిసి ఉన్నట్లే తెలియలేదు, అతనికి.

ఈ కాగితంలో వ్రాత వేరుగా ఉందే ఇదెవరిది? ఏమీ సక్రమంగా లేదు. ఏదో అసందర్భంగా అడ్డగోలుగా గీకి పెట్టినట్లుంది ? చదవడానికి యత్నించాడు, కిశోర్! మధ్యమధ్య 'రవి, అని చాలసార్లు తెలుగులో, ఇంగ్లీషులో గీకిఉంది.

'పోయిందనుకున్నా మళ్ళీ వచ్చింది నీ ఉత్తరం, శబాస్—ఏ లోకంనుంచి వ్రాశావో మంజూ — మళ్ళీ వ్రాశావా ఇది? అడ్రసు వ్రాయడం ఈసారీ మర్చిపోయావేం?—పిచ్చిదానివి'

'మంజూ! కాలేజీలో నీ కంటే నేను ఒకయేడు సీనియర్ కదూ! నేను డిగ్రీకోర్సు అయ్యాక ఉద్యోగంలో చేరిపోయాను కదా?

'ఆ రోజు — నువ్వు పరధ్యానంగా కాలేజీకి పోతున్నావు. నా సైకిల్ వేగంగా పార్కు దగ్గర మలుపు తిరిగింది. కొంచెంలో తప్పిపోయింది. నీ పుస్తకాలన్నీ పడిపోయినై. నేను తీసి ఇచ్చి 'సారీ' అంటూ సైకిలెక్కి పోయాను. మొదటిసారి అది — చాలా సార్లు మళ్ళీ మళ్ళీ అదే వేళకి కలుసుకున్నాం—ఎప్పుడూ ఇలాగే కలుసుకుందామేం—

'ఒకరోజు పార్కులో నీమీద రాసిన కవిత్వం చదివి వినిపించాను... నువ్వేమన్నావు? గుర్తుందా?... అబ్బో నువ్వు రవివే అనుకున్నాను... కవివి కూడాను' అని... ఆసలు నేను రవికాదు, కవీకాదు. హంతకుణ్ని... మంజూ ఆగంతుకుణ్ని.

'ఒకరోజు మీ అన్నయ్యకు పరిచయం చేశావుకదూ! నా ఫ్రెండ్ అనీ, చాలా మంచివాడు అనీ చెప్పావు'

కిశోర్ చదవడం ఆపాడు. తటుక్కున మెరిసింది ఆ సంఘటన ఆతని మనోవటంమీద. ఆరాత్రి ఇంటిదగ్గర చెల్లెలితో అన్నాడు తాను, "హద్దులు మీరేవరకు పోనీయకు మంజూ! అన్నీ తెలిసినదానవి. నీకు నేనేంచెప్పగలనమ్మా?" మరోసారి రవిని వివాహంచేసుకునే అభిప్రాయం చెల్లెలు సిగ్గిలుతూ తనతోచెప్పింది. తానన్నాడు, "సరేనమ్మా! కాని తొందరపడి నిర్ణయాలు తీసుకునేసంగతి కాదమ్మా ఇది. పెళ్ళంటే నూరేళ్ళపంట" ఇంకో సందర్భంలో, "మంజూ, చూడమ్మా! మీరిద్దరూ పార్కుల్లోనూ, ఇతరత్రాను కలుసుకోవడం మంచిదికాదమ్మా! ముడిపడేదాకా నలుగురూ చూస్తే బాగుండదు మరి" అని హెచ్చరించాడు తాను. మంజూ అమాయకత్వం, ఉద్విగ్న స్వభావం తనకుబాగా తెలుసు. ఎంతమంచిపిల్ల! ఏమై

పోయింది? ఎందుకిలా ఐంది?...

తరువాత ఒకరోజు మ్యాట్నీకి వెళ్ళి చాలా ఆలస్యంగా వచ్చింది మంజూ. ఎంతో అలసిపోయి ఆదోలా వచ్చింది. అమ్మ చాలా ఆవేదనతో 'ఒంట్లో బాగాలేదామ్మా?' అంటూ కాఫీఇచ్చింది. 'రవి ఇంటికి వెళ్ళావుకదూ!' అని తాను కోప్పడ్డాడు. రాత్రి భోజనం తరువాత అమ్మ తనను మందలిస్తూ, 'ఏమన్నావురా దాన్ని! ఏడ్చిఏడ్చి కళ్ళుఎర్రబడినై. దానికి ఒంట్లో బొత్తిగా బాగులేనట్లుంది' అన్నది. తనకెంతో కష్టమనిపించి, చెల్లెల్ని బుజ్జగించాలనుకున్నా. మంజూ నిశ్శబ్దంగా కన్నీళ్ళు తుడుచుకుంది అంతే. మళ్ళీ కిశోర్ తన చెల్లెలిముఖాన చిరునవ్వు చూసి ఎరుగడు.

మరో రెండు నెలల అనంతరం ఆఫీసు పనిమీద తాను ఒకరోజు హైదరాబాదు వెళ్ళి వచ్చాక, తెల్లవారురూమునగానీ ఇల్లుచేరుకోలేదు ఆరాత్రే ఘోరంజరిగిపోయింది. అన్ననుకూడా పరాయివాడిగానే చూసి, రహస్యమైన వేదన ఏదో తనలోనే మ్రింగి, తనులేని సమయంలో శాశ్వతంగా దూరమైపోయింది. చివరి నిమిషంలో అమ్మకు మాత్రం హీన స్వరంతో, "అమ్మా! నేను పోతున్నాను ఎప్పుడైనా నీకు తగిన కూతుర్ని కాదని అనిపిస్తే నన్ను క్షమించమ్మా!... అన్నయ్య... అన్న కాదు — నన్ను తండ్రిగా పెంచి పెద్దచేసిన తండ్రి — కాళ్ళు మొక్కి సెలవువేడానని చెప్పమ్మా. నా తప్పులన్నీ క్షమించమను —" అంటూ కళ్ళు మూసిందట.

ఈ జ్ఞాపకంతో పొంగివచ్చే దుఃఖతరంగాలు ఆపుకోలేక బిగ్గరగా ఏడ్చాడు కిశోర్... మళ్ళీ కొంత సేపటికి అతని మనస్సు అతీతంలో తేలియాడసాగింది.

ఆ తెల్లవారి—చెల్లెలి ప్రక్కనే ఉన్న తీవ్రమైన నిద్రమాత్రలు చూడగానే తమకి కథంతా అర్థమైంది. అమ్మా, తాను హడలిపోయారు ఆత్మహత్యా? ఎందుకు?

నేటి వరకూ అమ్మా తను అంత అల్లారుముద్దుగా పెంచుకున్న చెల్లెలు, ఆత్మహత్య చేసుకోవలసిన ఆగత్యం ఏమిటి? ఏమీ అర్థం అయింది కాదు. అది సమాధానం దొరకని ప్రశ్నగానే మిగిలిపోయింది. ఆ మనోవ్యథతోనే అమ్మ మూడునెలలు తిరక్కుండానేమృత్యువు పాలైంది.

హాయిగా ఎగురుతున్న పక్షిని మధ్యపెట్టి రెక్కలు విరిచిన ఆ కిరాతకుడెక్కడున్నాడో! కిశోర్ దుఃఖం తాత్కాలికంగా కోపంగా పరిణమించింది. కొన్ని నిమిషాలు నిశ్శబ్దంగా గడచాయి. మళ్ళీ అతడు తన ఎదుట ఉన్న కాగితం చదవడం మొదలుపెట్టాడు: అంతా పిచ్చి వ్రాతలా ఉంది.

"చాలా థ్యాంక్స్ మంజూ! ఈ ఉత్తరం మళ్ళీ నాకెలా అందింది" ఏలోకం నుంచి పోస్టుచేశావు? చంద్రలోకమా?—రవి....రవి.... "

"మంజూ! ఆనాడునీవు నాయింటికి వచ్చినపుడు 'లీల' ఉందికదూ అంటే ఆవిడ మా ఆఫీసరు ప్రైవేటు సెక్రటరీ. తరువాత ఆవిడకి ప్రమోషన్ వచ్చింది. మా ఆఫీసర్నీ వల్లోవేసుకుంది: నా ప్రణయంఎం లెక్క? నేను గట్టిగా ఒకనాడు నిలదీసి అడిగితే 'పో! ఫూల్ — మళ్ళీ ముఖం చూపించకు' అంది. నా సామిరంగ. భలేమాట.

"హత్యా? ఆత్మహత్యా? హంతకుడెవరు? రవి... రవి పరలోకం నోపోస్టు ఆఫీస్,... రిజిస్టర్డ్ పోస్టు" ఇత్యాది-ఇలాగే ఇంకేమేమిటో చిత్తుగా వ్రాసి ఉంది.

ఆ రాత ఏమిటో కిశోర్‌కి అర్థం కాలేదు. ఇది ఒకవేళ రవి వ్రాసి ఉంటే ఇదేం పద్ధతి?

అలసిపోయిన కిశోర్ అలానే కూర్చున్నాడుఆ కుర్చీలో. ఈ నూతన అనుభవాలతో అతనిమనస్సు మొద్దుబారిపోయింది. రాధ వచ్చింది కూడా అతను గమనించలేదు. ఆమె వస్తూనే అంది,

"ఏమిటి కిశోర్? ఏదో దీర్ఘాలోచనలో పడ్డావు?"

కిశోర్ ఉలిక్కిపడ్డాడు. చిరునవ్వుతో ఆహ్వానించబోయాడు. కానీ దుఃఖం ఉబికి వస్తోంది. అతనింకేమీ మాట్లాడలేదు.

రాధ దృష్టి హఠాత్తుగా అతని ఒళ్ళో కాగితంమీద పడింది.

"అరె! ఈ ఉత్తరం నీ దగ్గిరికెలా వచ్చింది కిశోర్!" అంది ఆశ్చర్యంగా.

కొంచెం తేరుకున్న కిశోర్ అంతకంటే ఆశ్చర్యంతో అడిగాడు, "అంటే! ఈ ఉత్తరం నువ్విదివరకే చూశావా? నా దగ్గర?"

"కాదు మహాశయా! ఆ మధ్యఎప్పుడో—కొన్నినెలల క్రిందట పార్కుకు వెడితే అక్కడ ఒక బెంచిక్రింద పడిఉంది కాగితం. కొంచెం చదివేసరికి విషయం ఏదో తీవ్రమైందే అనిపించింది. ఎవరో అభాగ్యురాలి ఆవేదన-అని సానుభూతి కలిగింది. ఎవరు పారేసిపోయారో పాపం అనిచూస్తే ఎక్కడా వ్రాసినవాళ్ళ అడ్రసులేదు. యేమైనా కానీ అని అంటించి మా తమ్ముడికిచ్చి పోస్టుచేయించాను ఇంతకీ ఇది నీ దగ్గరికెలా వచ్చింది..." ఇంతవరకూ మాట్లాడుతూపోతున్న రాధ అతని వాలకం గమనించనేలేదు. ఒక్కసారి మాట ఆపేసి ఆర్ద్రంగా "కిషోర్! యేమిటి, ఒంట్లో బాగలేదా? ఎందుకలా ఉన్నావు? యేమైందినీకు .."

పూసగుచ్చినట్లు కిశోర్ కథంతా చెపుతుంటే నిర్ఘాంతపోయి వింటూ కూర్చుంది అనూరాధ... ఆమె హృదయం సానుతాపంతో కల్లోలితమైపోయింది.

కన్నార్పక అతనికేసిచూస్తూ, ఆమె వింటోంది. అంతా చెప్పాక కిశోర్ అన్నాడు, "రాధా! నువ్వింత చనువుగా వస్తుండడం తగదు. ఒకళ్ళకుఒకళ్ళు బాధ్యత వహించేవరకూ ఎవరిహద్దుల్లో వాళ్ళుండటం చాలా అవసరం...రాధే! ... స్త్రీచేసే పొరపాటల్లా ఒక్కటే. పురుషుణ్ణి బేషరతుగా నమ్మివేయడమే..."

"బాగుంది కిశోర్...నేను అలాంటి పొరపాటుచేసినా నీలాంటి ఉదారాశయుని దగ్గర నాకేం భయం?...నవ్వుతూ అంది రాధ.

"అయ్యో! నువ్వు కాఫీకూడా తాగినట్లులేదే," అంటూ కిశోర్ వద్దంటున్నా వినకుండా ఐదు నిమిషాల్లో కాఫీచేసి తెచ్చింది. కాఫీ త్రాగుతుంటే మళ్ళీ చెప్పిందిరాధ, "విచారపడి చేసేదేముంది కిశోర్? ఊరికే మనస్సుపాడుచేసుకోవద్దు...పోనీ కాసేపు మా ఇంటికి వస్తే..."

× × ×

మర్నాడు సాయంత్రం పార్కులో అదే బల్లమీద ఎదురుచూస్తూ కూచుంది రాధ. కిశోర్ వచ్చాడు, "ఇంతసేపటికా వచ్చేది?..." అన్నదామె, అలిగిన ఎలుగుతో.

"వచ్చానుగా... అయినా వస్తానని చెప్పలేదుగా!" అన్నాడు కిశోర్ కూర్చుంటూ.

"వస్తుంటావుగదా సామాన్యంగా!" అన్నది రాధ నవ్వుతూ

"ఇంతకీ మళ్ళీ..."

"ఎందుకొచ్చావనంటావ్... అంతేనా?... కిశోర్! ఒకమాట!"

కొంచెం ప్రక్కకి తిరిగింది రాధ సిగ్గుపడుతున్నట్లుగా, "రేపు ప్రొద్దున ఇంటిపద్ద ఉంటావా?. . ."

"అదేమిటి? ఎందుకు ఉండను? తెల్లవారగానే రెక్కలు కట్టుకుని ఎగిరిపోతాననుకున్నావా యేమిటి?" అన్నాడు కిశోర్ చిలిపిగా నవ్వుతూ.

"నేనూ...కాదు...రేపూ, మా నాన్నగారు, అన్నయ్య నీతో మాట్లాడాలని వస్తున్నారు కిశోర్!. . ."

కౌతుకంగా అన్నాడు కిశోర్, "అలాగా! నా కోసమా?... ఓహో! సరే . . . జరగవలసిన విధానమేకదా?...గట్టిదానవే మొత్తానికి..."

"వాళ్ళేమన్నా అడిగితే ఏం చెపుతావు కిశోర్? ..."రాధ కుతూహలంగా అతని కళ్ళలోకి చూస్తూ అడిగింది.

ఆ అమాయకత్వానికి నవ్వుకుంటూ కిశోర్ అన్నాడు, "ఏమి చెప్పాలో నువ్వే చెప్పు రాధే!...ఇంతకీ వాళ్ళేమడుగుతారంటావు?"

"పిల్లనచ్చిందా? కట్నమెంత కావాలి?—వగైరా అడుగుతారుగా!"

"ఓహో! అయితే నేనేం చెప్పాలి?"

రాధ మాట్లాడలేదు. ఆవలవైపు చూస్తూ కూర్చుంది.

"సరే నేనే చెప్తాను. పిల్లను చూడదల్చుకోలేదు. నచ్చడం ప్రశ్నే లేదు. ఇకపోతే కట్నాలు, కానుకలు....అన్నింటి క్రిందా?...."

రాధ ఆత్రంగా అతని ముఖములోకిచూసింది 'ఆఁఎంత?' అన్నట్లు.

అతడు పూర్తి చేశాడు, "అన్నింటి క్రిందా ఒక్క రాధనిస్తే చాలు...." ఆమెముఖం ప్రపుల్లితమైంది. రెండు చేతుల్లో ముఖం దాచుకున్నదామె.

ఇంతలో, "ఎవరు మీరు? —ప్రేమికులా? జీవితాలు జాగ్రత్త" అనే స్వరం వెనుకనుంచి వినవచ్చింది. ఇద్దరూ ఉలిక్కిపడి వెనక్కి చూశారు. పెరిగిన గడ్డం, చెరగిన జుట్టు, పిచ్చివాలకం—ఎవరో అతడు నీరసంగా నవ్వుతున్నాడు. రాధా కిశోరులు మొహముహాలు చూస్తూఉండిపోయారు. ఆ ఆగంతకుడు అక్కడ యేదో వెతుకుతున్నట్లు కనబడ్డాడు.

"అట్లా చూస్తారేం? నేనూ మనిషినే — శిథిలమైన మనిషిని. మనస్సులేని మనిషిని చూశారా ఎప్పుడైనా?— నన్ను చూడండి!—" మళ్ళీ అతనికళ్ళు నేలమీద వెదకటంలో నిమగ్నమైనాయి. "భలే శిక్ష వేశావు మంజూ; ఎక్కడున్నావు నువ్వు?—"జుట్టు పీక్కుంటూ నవ్వుతున్నాడా వ్యక్తి. "అప్పుడొకసారి పోయింది. . . .వ్రాస్తే దొరికింది... మళ్ళీ పోయింది. ఏదీ? మళ్ళీ వ్రాస్తావా నువ్వు. . . .వ్రాయి. అడ్రసు వ్రాయక పోతే ఎలా? నేను వస్తానని భయమా? నేనిక్కడ ఉండలేను.... అక్కడికే వస్తా మంజూ!...యేదీ యేదీ? నా ఉత్తరం! . . ." అంటూ ఆకులు ప్రక్కకి నెడ్తున్నాడతను నేలమీద కూలబడి. "ఎవరో కాజేశారు నా సొమ్ము. . ."అని యేడవడం మొదలు పెట్టాడు.

వాళ్ళిద్దరికీ అంతా అర్థమైంది,

ఆనాడు ఆత్మార్పణ వచ్చి స్వార్థంముందు అంజలి ఘటించి వేడుకుంది. స్వార్థం ఆత్మార్పణను అవతలికి గెంటివేసింది. ఇప్పుడు స్వార్థమే ఆత్మార్పణ చెయ్యాలనుకుంటోంది. కాని ఎవరికి? కిశోర్ నిట్టూర్పు విడిచాడు. జ్ఞానోదయం కొంచెం ఆలస్యంగా జరిగింది, జీవితాలు వెనక్కు నడవవు. అగత్తలున్నా ముందుకే ముందుకు ... ఒక దేనడక అక్కడే ధర్మం, వివేకం — కొందరి దృష్టిలో అదృష్టం అవసరపడతాయి.

"రవీ! ఇదిగో నీ ఉత్తరం " అంటూ అందించాడు కిశోర్ లేచి వెళ్ళి.

ఉత్తరం చూస్తూనే ఆ ఉన్మాదుని కళ్ళు ఆనందంతో మెరిశాయి. ఒక్క గంతువేసి చేతుల్లోంచి లాక్కున్నాడు. "నువ్వెవరు! చంద్రలోకం నుంచి వచ్చావా! మంజూ పంపింది. నాకు తెలుసులే " అంటూ కిలకిల నవ్వుతూ వెళ్ళిపోతున్నాడు. కొంతదూరం పోయి వెనుదిరిగి మళ్ళీ అన్నాడు, "ఆపిల్ల నా చెల్లి అన్యాయం చెయ్యకు, పెళ్ళి చేసుకుని సుఖంగా ఉండండి " ఆ కంఠం క్రమంగా దూరమైపోయింది. తర్వాత మళ్ళీ ఎన్నడూ వారిద్దరికీ ఆ రూపం కనపడలేదు.

రెండు జతల నజల నేత్రాలు ఆవైపే చూస్తూ ఉండి పోయాయి. ఆపిచ్చివాని ఆశీస్సులో వాళ్ళిద్దరి అనుబంధం శాశ్వతమై పోయింది.

(స్వాతి మాసపత్రిక మే, 1972)

హెల్ప్ వాంటెడ్!

ఓ ప్రభూ! లోకబాంధవా! శాంతిదాయకా!
నీ సాయం కావాలి మాకిప్పుడు —
మానవత్వపు విలువలు మట్టిలో కలిపి—నీవిచ్చిన జన్మకర్థం మరచి
మారణహోమం — దారుణఘోరం జరుగుతున్నది.
శాంతికాముకులం అంటారందరూ — మిగిలింది నామం
శాంతి శూన్యం — విశ్రాంతి అన్నదే అలభ్యం —
ఇదే సమయం నీశక్తి, మహాత్మ్యం చూపాలంటే
అసలు నువ్వు ఉన్నావో లేవో అనే అనుమానం ఒకపుడు.
దేశదేశాలు మనిషి మనిషి కొట్టుకుచస్తున్నాయి
దేముడొక్కడే అంటారు అందరూ — కానీ నీ నా బేధాలున్నట్లే
రాముడు — రహీము అంటూ మతకల్లోలం భస్మీపటలం
శాంతికి నీవే ఆరామం — నీ దగ్గరే కానీ ఇక్కడ దొరకదేమో!
ఆలస్యం అమృతం విషం అన్నది నీకు తెలుసుగా
ఆలస్యం ఎక్కువైతే ఎక్కువమందిని తెచ్చుకోవచ్చునన్న ఆశా?
అదే నీ కోరికైతే మహాప్రళయం సృష్టించి ఈ సర్వస్వం
నీలో కలుపుకో — కానీ అక్కడ జనాభా పెరిగి నీకు పిచ్చెక్కి
నువ్వేలేవన్న కొందరి నమ్మకం — మా అందరిదీ అవుతుంది.
అలాగైనా మతంమాసి శాంతిసౌఖ్యాలు మనలోనే ఉన్నాయని
మనిషి నమ్మి సుఖజీవనయాత్ర సాగిస్తాడేమో
నువ్వున్నావనే నమ్మే అలవాటుపోలేదు నాకు
అందుకే అర్థిస్తూ ఆశిస్తూ ప్రార్థిస్తున్నాను స్వామీ!
నీ కరుణారసదృక్కులు ధరణిపై వెదజల్లి త్వరగా
శాంతి ప్రశాంతి కల్గించు — గజేంద్రుడిలా వేలవత్సరాలు
ఎదురుతెన్నులు చూడలేని దీనులం—
విన్నావా మా మొర — కనులువిప్పి — లక్ష్మీదేవి
శంఖచక్రగదాదులు లేకపోయినా — నువ్వు త్వరగా వస్తేచాలు
అంతా నీదయ — మా అదృష్టం — త్వరలో కలుద్దాం స్వామీ!

— వేణుగోపాల్ ఈశ్వర
Kendall Park, NJ

బుధవారం ప్రొద్దుట బంగార్రాజు కళ్లు తుడుచుకుంటూ పేపరు తెరవగానే మొదటి పేజీలో తాటికాయలంత అక్షరాలతో కనిపించింది :

'ఫైర్ ఇన్సూరెన్స్ కంపెనీకి అగ్ని ప్రమాదం.'